

Memo

Aan: Fracties gemeenteraad

Van: Schrijftteam raadsprogramma

Datum: 12 mei 2026

Onderwerp: Indicatoren raadsprogramma

Indicatoren helpen ons om zicht te geven of we op de goede weg zijn. Ze zijn bedoeld om te kijken waar we staan en zo nodig bij te sturen en te verbeteren binnen de PDCA-aanpak: plannen, doen, controleren en aanpassen/verbeteren. Zo ondersteunen ze ons om goede keuzes te maken én om het gesprek te blijven voeren over wat werkt. De context achter de indicator is hierbij uiteraard belangrijk.

Effect – doel - actie

Er bestaan heel veel mogelijke indicatoren. Welke indicator de juiste is, hangt van diverse factoren af: wat willen we bereiken, hoe is dit te meten en is data voorhanden? Maar ook: op welk niveau willen we sturen? Dat is een vraag die voor de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie een ander antwoord heeft. De raad stuurt namelijk op het effect dat ze willen bereiken voor Etten-Leur: zij willen iets ontwikkelen of veranderen. Het college bepaalt op basis van deze effecten een aantal concrete doelen en de ambtelijke organisatie formuleert vervolgens activiteiten en resultaten om deze doelen te bereiken.

Ter illustratie een voorbeeld:

	Wat willen we bereiken?	Met welke indicator kunnen we de ontwikkeling volgen?	Streefwaarde
Effect	De Raad wil meer sociale interactie, versterkte gemeenschapszin en verhoogd vertrouwen tussen bewoners	Indicatoren: - Betrokkenheid bij de buurt (Burgerpeiling) - Gehecht aan de buurt (Burgerpeiling)	Welke streefwaarde is realistisch voor de komende 4 jaar?
Doelen	We bouwen een aantal ontmoetingsruimtes en stellen een activiteitenprogramma op.	Indicatoren: - Aantal gerealiseerde ontmoetingsruimtes - Bezetting van ontmoetingsruimtes/aantal bewoners dat deelneemt aan activiteiten	
Activiteiten	We organiseren buurtactiviteiten samen met buurtgenoten.	Indicator: aantal activiteiten en bezoekers per activiteit	

Het is goed je er bewust van te zijn dat door doelen op te stellen om effecten te bereiken, we ook aannames doen: we veronderstellen namelijk in bovenstaand voorbeeld dat door meer onderling contact inwoners meer betrokken en gehecht raken aan de buurt. Om doelen te realiseren, maken we nog een aanname: inwoners gaan daadwerkelijk gebruik maken van de ruimtes en de activiteiten.

Afwegingen bij keuzes indicatoren

In de bouwstenen hebben we een voorzet gegeven voor indicatoren, behorende bij de doelen en effecten uit de bouwstenen. Daarmee kunnen we tijdens de raadsperiode monitoren of we op de goede weg zijn om het beoogde effect te behalen. We gebruiken bij voorkeur indicatoren waar we als gemeente invloed op hebben en die ons helpen om onze doelen te halen. Bij elke indicator in dit document laten we zien hoe

Etten-Leur nu scoort en hoe vergelijkbare gemeenten scoren of hoe landelijk gescoord wordt. Dat geeft een beeld van onze huidige positie. De gemeenteraad bepaalt de ambitie: welk niveau willen we bereiken? En welke effecten neemt de raad op in het raadsprogramma? Het college vertaalt deze effecten verder in doelen en activiteiten (afhankelijk van inzet, tijd en middelen) in het college-uitvoeringsplan (CUP). Wat we ook meenemen in de keuze voor een indicator is of de informatie eenvoudig voor handen is. We maken hier een kosten/baten afweging en houden het dus praktisch. Het goede nieuws is dat er veel indicatoren beschikbaar zijn (zie ook onderaan deze memo).

Afwegingen bij het bepalen van het ambitieniveau

Het bepalen van het ambitieniveau is niet gemakkelijk. Zeker als het gaat om tevredenheids- of waarderingsonderzoeken zoals de burgerpeiling. In het algemeen scoren gemeenten niet heel hoog als het gaat om de samenwerking tussen gemeenten en inwoners. Etten-Leur scoort een 5,79. Het gemiddelde in Brabant is een 5,83. Gemeenten met 25.000-50.000 inwoners (vergelijkbare grootte) scoren een 6,01. En gemiddeld Nederland scoort een 6,04. Dit zijn niet echt bevredigende scores. Zakelijk gezien is het bijna onmogelijk om van een 6- naar een 8 te ontwikkelen. Gevoelsmatig zouden we hier minimaal een 7 of zelfs een 8 willen zien of hier in ieder geval naar streven. Dat laatste is zeker de bedoeling. Maar we moeten ook realistisch zijn. En hoe voorkomen we dat we onszelf vier jaar lang teleurstellen? Dit risico willen we de gemeenteraad graag meegeven om rekening mee te houden bij het vaststellen van het ambitieniveau. Bij harde cijfers is dit gemakkelijker. We weten (ongeveer) hoeveel woningen we kunnen realiseren per jaar (onverwachte omstandigheden daargelaten), dus bij dit soort indicatoren kunnen we eenvoudiger realistische ambities formuleren.

Waarstaatjegemeente is meer dan de burgerpeiling.

Het is goed aan te geven dat de website Waarstaatjegemeente.nl (WSJG) meer is dan 'alleen' de burgerpeiling. Het dataplatform bundelt, bewerkt en presenteert data voor, van en over gemeenten, toegankelijk voor iedereen. Op de site vindt u cijfers over alle Nederlandse gemeenten op alle belangrijke beleidsterreinen. De cijfers komen dus niet alleen uit de burgerpeiling. Ook data van het CBS, het RIVM, het handelsregister van het KVK, de veiligheidsmonitor van het ministerie, het COELO, het kadaster, de GGD, enzovoort, staan op het platform. Elke onderzoek kent een eigen cyclus. Zo voeren wij de burgerpeiling eens in de twee jaar uit, maar andere onderzoeken zijn jaarlijks (zoals ons klanttevredenheidsonderzoek Wmo), soms vierjaarlijks (zoals de gezondheidsmonitor van de GGD), en sommige data worden per kwartaal geactualiseerd. Voor de gemeenteraad is het aan te raden om WSJG bij de P&C-momenten te raadplegen om te kijken of actuele informatie beschikbaar is om de gewenste effecten en doelen te beoordelen. In de bouwstenen hebben we een aantal dashboards en websites genoemd. Onderaan dit document vindt u nog enkele verwijzingen naar bestaande dashboards.

Beeld van de ontwikkelingen vormen door gesprekken

De indicatoren uit de bouwstenen zijn in het algemeen kwantitatief van aard voortkomend uit peilingen en andere dashboards. Niet alle effecten en doelen die we willen bereiken zijn in een indicator uit te drukken, dus op sommige onderdelen is in de bouwstenen geen indicator geformuleerd. Soms is het voeren van gesprekken in de samenleving ook voldoende om te weten hoe het gaat. Dat is een vorm van kwalitatief onderzoek, ofwel narratief onderzoek (op basis van verhalen).

Een indicator geeft een indicatie waar we nu staan. Raadsleden kunnen ook zelf een beeld vormen. Als we bij het voorbeeld blijven van de ontmoetingscentra: ze horen er wellicht verhalen over als ze ergens boodschappen doen, ze zien zelf hoe druk het is als ze erlangs rijden en misschien nemen ze zelf wel deel aan een activiteit om de sfeer te proeven. Op deze manier ontstaat voor de raad een compleet beeld over de ontwikkeling die ze voor ogen heeft.

De ontwikkeling volgen via de P&C-cyclus

In de reguliere P&C-cyclus rapporteert het college over de doelen en eventueel acties. Daarbij zal een koppeling gemaakt worden naar de effect-indicator van de gemeenteraad. Als voorbeeld: het college

rapporteert over wat we doen om de samenwerking met inwoners te verbeteren. Bij de eerstvolgende burgerpeiling meten we de waardering van de samenwerking tussen gemeente en inwoners en weten we welk effect onze doelen en acties hebben gehad hierop. Omdat de burgerpeiling eens in de twee jaar wordt uitgevoerd, zal de rapportage in de P&C-cyclus voornamelijk gaan over de doelen en activiteiten.

Leren werken met indicatoren

De Raad heeft al meerdere jaren de wens uitgesproken te willen werken met indicatoren. Het sluit aan bij de ambities om effecten en doelen beter meetbaar te maken. En daar zetten we nu een stap in. In de praktijk zal moeten blijken wat wel en niet werkt: wat helpt voor het gesprek tussen raad en college? En misschien komen we erachter dat een andere indicator een beter beeld geeft? We zullen dit proces dus samen moeten ervaren en open staan voor nieuwe inzichten die kunnen leiden tot andere keuzes in bijvoorbeeld indicatoren.

Advies:

- Ga als start uit van de indicatoren zoals opgenomen in de bouwstenen en vul deze waar nodig aan.
- Geef het college de opdracht om hier bij het CUP nog een slag in te maken en dit bij de begroting door te voeren.
- Spreek uit dat de streefwaarden voor de indicatoren ambitieuzer moeten zijn dan de huidige score en nodig het college uit hiervoor in de begroting met concrete voorstellen te komen. Wanneer een streefwaarde niet aansluit bij de verwachtingen van (een meerderheid van) de raad kan deze bij de vaststelling van de begroting geamendeerd worden.
- Geef jezelf als raad, het college en de organisatie de ruimte om te leren en kijk elk jaar bij de begroting of hierin de juiste indicatoren zijn opgenomen en of het nodig is om zaken bij te stellen.

Overzicht dashboards

Veel indicatoren van Nederlandse gemeenten zijn terug te vinden in de dashboards van www.waarstaatjegemeente.nl. Zo ook voor Etten-Leur.

Interessante overzichten zijn:

- [Het dashboard van de uniforme basis-set beleidsindicatoren voorgeschreven door het Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Het rapport met indicatoren over de Global Goals](#)
- [Het dashboard met indicatoren vanuit de burgerpeiling](#)
- [Het dashboard met indicatoren over klantbeleving \(tevens uit de burgerpeiling\).](#)
- [De gemeentelijke monitor sociaal domein](#)
- [Het dashboard Jeugd en jeugdhulpverlening](#)
- [Het dashboard Gezondheid](#)
- [Het dashboard Mobiliteit](#)
- [Het dashboard Energietransitie](#)
- [Het dashboard Bouwen en wonen](#)
- [CBS monitor Brede Welvaart](#)
- [Brabantse monitor Brede Welvaart](#)

Dit overzicht geeft een klein deel weer van interessante overzichten en dashboards met indicatoren.